

Dr. Babos Tibor, címzetes egyetemi tanár tantárgykiírásai 2020-21 tanévre

Tantárgy: Az európai erőcentrumok érdekérvényesítése és kapcsolatai
Oktató: Dr. Babos Tibor, címzetes egyetemi tanár

...a terjeszkedési ösztön minden hatalomnak természetében fekszik...
Kossuth

A hatalmi erőcentrumok keletkezése, a nemzeti érdekérvényesítési metódusok és a külpolitikai interakciók a történelemben kialakult komplex szabályzó rendszerében intézményesültek Európában. Az egyes európai nemzetek mindenkori attitűdjei, a hatalmi szövetségek változásai mindig is komplexszé és nehezen kiszámíthatóvá tették az európai biztonságpolitika evolúciós alternatíváit. Az európai szinten megjelenő európai – és nem csak európai – nemzeti erőforrások politikái napjainkban is hol jobban, hol kevésbé különböznek egymástól, sok esetben együttműködnek, máskor nem, valamint a kooperáció is olykor hosszabb, máskor rövidebb ideig tart. Ezt tovább bonyolítja, hogy a különböző történelmi fejlődésen átment, eltérő gazdasági szinten álló, más kulturális és vallási értékeket képviselő erők nem képviselnek azonos érdekeket sem az egyes biztonsági problémák, sem a nemzetközi szervezetek kapcsán. Más képviselnek az EU-tagok, a NATO-tagok, a nem EU-tag szövetségesek, a nem NATO-tag EU-országok, az EU-aspiráns szövetségesek, a NATO-tagjelöltek, a nagy országok, a kicsik; szintén eltérő az érdekérvényesítés metodikája a nyugat-, közép-, észak-, dél és kelet-európai országoknak.

A történelmi precedensek éppúgy bizonyítják, mint a jelen kor nemzetközi kapcsolatai, hogy az egyes államok együttműködési indíttatása továbbra is inkább eseti, semmint formális, vagy előre kiszámítható faktorok alapján történik. A hidegháború utáni időszak is bővelkedik olyan eseményekben, amelyek a nemzetközi kapcsolatok élénk átszortosulását eredményezték. E tantárgy azt a tézist vizsgálja, hogy az európai biztonságpolitika formálódásában a mindenkori hatalmi centrumok érdekérvényesítése – a történelem folyamán éppúgy, mint ma – meghatározó és önálló faktor. Az európai biztonság mai domináns szereplői: az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Franciaország, Németország és Oroszország. Ezek az országok mindegyike ma is vezető világhatalom: Németország kivételével mind állandó alapító tagja az ENSZ Biztonsági Tanácsának és atomhatalom, mind tagja a világ legfejlettebb államait tömörítő G8-nak, vezető, vagy stratégiai partnerek a NATO, az EU, az EBESZ és más kisebb-nagyobb regionális biztonsági intézmények tevékenységében. Tekintélyes politikai, gazdasági és katonai potenciáljuknál fogva döntő befolyással bírnak regionálisan, a nemzetközi szervezetekre, ezért direkt, vagy indirekt formában a nemzetközi folyamatok alakulásának teljes egészére.

Korunk konfliktusai, Szíria, Irán, Irak, Afganisztán, a Balkán, Észak-Írország, vagy a katalán és baszk szeparatizmus kezelésének politikája, vagy a nemzetközi szervezetek bővítése például, ezen hatalmak politikai, gazdasági, vagy katonai döntéseinek függvénye. A hatalmak belpolitikai, gazdasági, vagy netán katonai konfliktusai ugyanakkor szintén kihatnak a környező régiókra, esetleg az egész világra: az 1929-es new yorki tőzsdekrach, a hitleri hadigépezet, a Szovjetunió összeomlása, a német újraegyesítés, az Egyesült Államok elleni terrortámadások, vagy az illegális migráció, nem csupán belpolitikai jelentőséggel bírtak, hanem markánsan változtatták meg egyúttal az egész világot is.